

Joan Alcover, poeta en versió completa

Quan sembla que les editorials convergeixen amb un mínim comú denominador a la baixa en conglomerats proteics, com aquella hidra grega de molts caps i un sol cos, afanys com el del mallorquí Gall Editor causen satisfacció i alhora reivindiquen la saludable diversitat de les empreses que publiquen llibres en català. És d'agrair aquesta empenta en una editorial relativament jove, per tal com funciona des del 1996, que recupera el passat i alhora mira al futur amb un notable programa de traduccions d'autors en altres llengües. Si aquesta diversitat, alhora, es materialitza en iniciatives tan generoses, rigoroses i ben manufacturades com aquesta *Poesia completa* de Joan Alcover i Maspons, el goig s'arrodona. Físicament, aquesta edició de l'obra poètica completa del poeta mallorquí resulta extraordinària: amb una tipografia curosa i un disseny òptim per a la lectura, respon perfectament a «l'acte d'amor» amb què el director de l'editorial, Antoni Xumet, defineix aquesta activitat de la lectura. I bé que aconseguen la comoditat en la lectura: un paper bellament ossi i una enquadernació amb la qual destaca enmig d'aquesta època tenebrosa per a les arts llibresques i que condemna a la vulgaritat bona part del suport físic amb què emprem la saviesa de la nostra literatura. Més encara, doncs, quan un volum que insistisca foscament a no deixar-se llegir pot transformar l'acte d'amor en un acte de patiment mutu.

En qualsevol cas, qui vulga acostar-se a l'obra de Joan Alcover té entre les seues mans una edició perfectament qualificable de com a definitiva, amb un complet i aciençat estudi introductori de Maria Antònia Perelló Femenia que descobreix les claus i els mecanismes que impulsen tant el personatge com l'obra de qui constitueix un dels grans poetes a cavall entre els segles

XIX i XX i que ha obtingut un ressò perdurable, tant a un nivell culte com al nivell popular: no oblidem, doncs, que Alcover és l'autor de «La Balanguera», avui himne de Mallorca amb música del mestre Vives.

Fet i fet, en aquesta mateixa editorial, aparegué fa algun temps també l'obra completa de Miquel Costa i Llobera, i prompte hi apareixeran els diaris del poeta Blai Bonet. Veiem, doncs, com aquest segell aposta per un projecte de qualitat i de rigor. Per a explicar l'aparició del contundent volum (més de mil pàgines) l'editorial apuntava la necessitat de recuperar la totalitat de l'obra d'Alcover, incloent-hi

els llibres en castellà, malgrat el poc afalagador judici advers que d'aquesta part de la producció alcoveriana sentenciava Josep Pla: «no respon a res vital, palpitant i existent, no respon a res íntim i concret». Així doncs, en aquesta edició apareixen aquests quatre llibres que Joan Alcover escriví abans no prendre el català com a llengua d'expressió literària, fet que no s'esdevenia en les anteriors edicions (com per exemple l'apareguda a l'Editorial Selecta) de les obres completes alcoverianes: *Poesías* (1887), *Nuevas poesías* (1892), *Poemas y armonías* (1894) i *Meteoros*

(1901). A més a més, els editors hi inclouen dues sèries de poemes solts, en castellà i en català, que no havien estat inclosos a cap llibre publicat.

La vida de Joan Alcover i Maspons (Ciutat de Mallorca, 1854-1926) oscil·là, com la de Julien Sorel, entre el roig de la passió literària i el negre de l'adscripció política al conservadorisme d'Antoni Maura. Resulta inevitable establir-hi algun malèvol paral·lelisme amb el patriarca de la Renaixença valenciana. Així doncs, seguí la carrera judicial i desenvolupà càrrecs importants al petit món forense mallorquí, ensems que inicià la seua trajectòria com a polític sota el patronatge d'Antoni Maura, amb qui l'unia una pregona amistat, i arribà, durant una breu temporada, a ser diputat a Madrid. Retornat a Mallorca i desencisat de la política, derivà en les seues idees fins aproximar-se al catalanisme polític i al món de la Lliga Regionalista. Casat dues vegades i pare de cinc fills, tan sols un d'aquests li va sobreviure, en un reguitzell de desaparicions tràgiques que deixaren un soll tan indeleble com amarg en l'home i en l'escriptor: aquesta constant presència el portarà a la visió elegíaca ensems que proporciona una

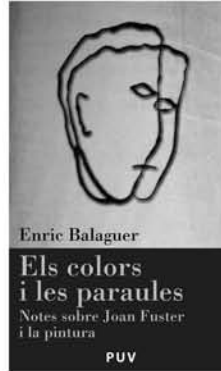
Joan Alcover i Maspons
Poesia completa
Introducció a cura de Maria
Antònia Perelló Femenia
Ed. El Gall Editor, Pollença, 2006
1.015 pàgs.

mena de caire de reconstrucció personal al fet de l'escriptura.

L'activitat poètica era per a Joan Alcover, en un principi, un suplement elegant i d'allò més *enragè* per a la seua activitat social i política, una mena de *pater patriae* embolcallat pel prestigi del vers. Un vers que oscil·là entre l'adhesió inicial i juvenil als principis de la Renaixença al conreu de la literatura en castellà amb influències d'autors com Campoamor o Núñez de Arce. Aquesta producció, ja fulminada per Josep Pla, ha estat objecte d'altres judicis no tan eixuts per crítics com ara Josep Llompart, Jaume Vidal Alcover o Antoni Comas. Amb el tombant del segle, però, canvia decididament de preferència lingüística i s'adhereix de manera conscient i decidida al conreu del català. Hom ha volgut relacionar aquest canvi amb la mort d'una de les seues filles, ahora que amb l'embranchada poderosa d'un grup d'intel·lectuals al voltant de Miquel dels Sants Oliver que catalitzaria en la denominada Escola Mallorquina. Joan Alcover retroba així l'espai públic i col·lectiu de la seua poesia i s'hi implica. Alhora, el nostre poeta estigué molt relacionat amb autors com l'incombustible Santiago Rusiñol o el mateix Josep Carner (serà aquest poeta, justament, qui donarà a conèixer a Madrid al mestre Vives el poema de «La Balanguera» perquè aquest li pose música) i s'integra amb veu pròpia en el món cultural de la Catalunya d'aleshores. Així doncs, la seua projecció pública el farà mestre en Gai Saber el 1909, president dels Jocs Florals de Barcelona el 1916 o membre corresponent de l'Institut d'Estudis Catalans (fet que li valgué poc menys que l'anatemització del pintoresc mossèn Alcover arran de les sonores discrepàncies lingüístiques d'aquesta entitat amb l'amo i senyor de la cèlebre calaixera).

Tot plegat, doncs, aquesta aparició editorial constitueix una excusa encantadora per a recobrar l'obra de Joan Alcover en tota la seua energia, en tota la seua propietat i en tota la seua vigència, car no hi ha millor crític que el temps, aquella balanguera misteriosa que fila i fila i que, si bé en vida castigà dolorosament el poeta, li ha atorgat una posteritat sincera i perenne.

NOVETATS DE LA VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Els colors i les paraules
Notes sobre Joan Fuster i la pintura
Enric Balaguer

El viejo traje de la revolución

Identidad colectiva, mito y hegemonía política en Cuba
Sergio López Rivero

La apuesta biográfica
Escribir una vida
François Dosse

Introducción a la historia económica mundial
Gaspar Feliu, Carles Sudrià

Els afusellaments al País Valencià (1938-1956)
Vicent Gabarda Cebellán

PUV PUBLICACIONS VNIVERSITAT DE VALÈNCIA